

Nr 3

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående användningen av snöscooter vid renskötsel och jakt.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 66 i första kammaren av herr *Wanhainen* och nr 103 i andra kammaren av herr *Lundmark*.

I motionerna, som är likalydande, anförs att förbudet i 8 § 1 mom. jaktstadgan mot jakt från motordrivet fordon i hovrättsdom (härmed torde åsyftas högsta domstolens nedan nämnda dom den 8 december 1965) tolkats så att om snöscooter eller vessla begagnas för att eftersöka villebråd så har olaga jakt begåtts även i fall då inget villebråd varit synligt. Denna tolkning av jaktstadgan anser motionärerna sannolikt vara nödvändig men den sägs skapa allvarliga problem för de renskötande samerna. Snöscootern är, uttalar motionärerna, ett synnerligen värdefullt hjälpmedel vid vallningen av renar vintertid och den torde snart få allmän användning i renskogen. Vallningsarbetet kombineras ofta med jakt och skjutvapen måste då ingå i utrustningen, vilket också i vissa fall anses vara motiverat för att värna renarna mot angrepp av rovdjur. Då renskötaren medför skjutvapen på snöscootern riskerar han emellertid enligt motionärernas mening åtal för olaga jakt. Detta förhållande anses motverka den rationalisering av renskötseln som användandet av snöscooter innebär.

I motionerna anhålls »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om översyn och förslag till sådan ändring i jaktstadgan att renskötande same med normal utrustning skall legalt kunna använda snöscooter i sitt arbete».

Beträffande motionernas fullständiga innehåll hänvisar utskottet till motionen II: 103.

Gällande bestämmelser

Enligt 8 § 1 mom. *jaktstadgan den 3 juni 1938* är jakt från motordrivet fordon förbjuden. Därjämte stadgas att sådant fordon ej heller eljest vid jakt får användas så att genom detsamma villebrådets uppmärksamhet avleds från den jagande. Överträdelse av förbudet straffas enligt 29 § 4 mom. jaktstadgan med dagsböter, dock ej under tio. Har vid jakten fridlyst ville-

bråd fällts, sårats eller påskjutits är straffet fängelse i högst ett år eller dagsböter, dock ej under tjugu. Har motorfordon använts i samband med olovlig jakt på annans jaktområde utgör detta enligt 28 § andra stycket jaktlagen en av de omständigheter som medför straffskärpning; straffet är dagsböter, lägst tjugu, eller fängelse i högst sex månader.

Terminologien i 8 § 1 mom. jaktstadgan överensstämmer med vägtrafikförordningens. Enligt denna förstås med fordon varje anordning på hjul, band eller medar, som är inrättad för färd på marken och icke löper på skenor. Med motordrivet fordon förstås fordon, som för framdrivande är försett med motor, dock ej luftfartyg. Till motordrivet fordon hänförs bl. a. snöscooter.

Av intresse i detta sammanhang är även bestämmelsen i 20 § *jaktlagen den 3 juni 1938*. Däri stadgas att med skjutvapen eller fångstredskap må icke någon utan tillstånd av jakträttsinnehavaren färdas å annans jaktområde annorstädes än å väg, som är upplåten till allmänt begagnande, med mindre av omständigheterna framgår att det sker i lovliga ärenden och hund, om sådan medförs, hålls kopplad. Överträdelse av förbudet straffas, där ej förseelsen är att anse som olovlig jakt å annans jaktområde, med böter från och med tio till och med trehundra kronor.

Vad gäller *samernas rätt till jakt* må nämnas följande.

I 55 § lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete (renbeteslagen) stadgas att fjälllapp och skogslapp är berättigade att å utmark jaga (och fiska) icke allenast å områden, där sådana lappar jämlikt 2 eller 3 § i lagen äger vistas under varje tid av året, utan även å andra områden inom lappmarkerna under den tid de äger att där uppehålla sig med sina renar. I bestämmelsen stadgas vidare, att lapparna är underkastade de inskränkningar i fråga om nyttjande av jakt (och fiske), som eljest gäller.

Enligt 2 § renbeteslagen är lappar, som driver fjällrenskötsel (fjällappar), berättigade att under varje tid av året uppehålla sig med sina renar dels inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker å trakterna ovan odlingsgränsen, dels ock inom Jämtlands län å renbetesfjällen. Fjällappar får även uppehålla sig med sina renar å trakterna nedom odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker samt å de trakter utom nämnda lappmarker och renbetesfjällen, som lapparna efter gammal sedvana besökt med sina renar, dock endast under tiden oktober—april, såvitt inte antingen avtal träffats med vederbörande jordägare eller brukare om rätt för lapparna att uppehålla sig där under annan tid av året eller otjänliga väderleks- eller betesförhållanden nödga till tidigare flyttning om hösten eller hindra återflyttning om våren. Lappar, som driver skogsrenskötsel (skogslappar), är enligt 3 § berättigade att under varje tid av året uppehålla sig med sina renar inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker ovan odlingsgränsen och å sådan mark nedom samma

gräns, som antingen tillhör kronan eller, ehuru upplåten till enskild, vid avvittningen förklarats utgöra renbetesland eller av ålder varit använd som sådant land, dock att de får uppehålla sig endast å trakter, där skogsrenskötsel av ålder förekommer under våren, sommaren och hösten. Skogslappar får även uppehålla sig med sina renar å annan mark inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker, som av ålder används för skogsrenskötsel, samt å de trakter utom nämnda lappmarker, vilka skogslappar från lappmarkerna efter gammal sedvana vissa tider av året brukat besöka, dock endast under tiden oktober—april, såvida inte samma särskilda omständigheter som ovan angivits vid redogörelsen för 2 § föreligger.

För samernas rätt till jakt inom nationalparker gäller särskilda regler.

I fråga om *jakttiderna* kan nämnas, att jakt efter björn för närvarande är tillåten i Norrbottens och Västerbottens län, landskapet Jämtland samt Västernorrlands län september—oktober och i övriga delar av riket hela året; dock är i dessa delar jakt förbjuden hela året på kronomark. Jakt efter lo är tillåten i Jämtlands län december—februari och i övriga delar av riket december—januari. Vargen har hösten 1965 fridlysts för återstoden av innevarande jaktår. Järven är fredlös hela året. Vad gäller jakttiderna för fåglar må här nämnas att jakt efter ripa är tillåten i Norrbottens län ovan odlingsgränsen september—februari, i övriga delar av Norrbottens län september—oktober, i Västerbottens län ovan odlingsgränsen och i Jämtlands län ovan gränsen för svårföryngrad skog den 25 augusti—den 28 februari, i övriga delar av Jämtlands län och i Kopparbergs län den 25 augusti—den 31 oktober. I övriga delar av riket är jakt efter ripa förbjuden hela året.

Inom 1949 års jaktutredning sker en översyn av bestämmelserna angående jakt- och fridlysningstider. Enligt uppgift i årets riksdagsberättelse beräknas utredningens slutbetänkande föreligga under första kvartalet 1966.

Rättsfall m. m.

I det av motionärerna åsyftade rättsfallet var omständigheterna i huvudsak följande.

Äklagaren yrkade ansvar på samnen S. för förseelse mot 8 § 1 mom. jaktstadgan vid två tillfällen i samband med vargjakt. Vid båda tillfällena begav sig S., som därvid färdades på snöscoter, ut på jakt i avsikt att uppspåra och fälla varg. Sedan han anträffat vargspår följde han dessa med scootern. Vid det första tillfället spårade S. vargen med hjälp av scootern omkring 2 km, varefter han lämnade spåren och fortsatte med scootern 6—7 km i riktning mot vargens antagna daglega. Därefter steg han av scootern och förflyttade sig på skidor omkring 7 km innan han kom i håll för vargen och fällde den. Vid det andra tillfället spårade S. vargen med hjälp av scootern ca 4 km, lämnade därefter denna och fortsatte med skidor omkring 7 km tills han slutligen påträffade och dödade vargen.

Underrätterna frikände S. men med olika motiveringar. Häradsrätten ansåg sig icke utan att »vränga ordalagen» i 8 § 1 mom. jaktstadgan kunna finna att S. jagat från scootern. Hovrätten anförde att sambandet mellan scooterfärden och »den egentliga jakten» icke var av den art att jakten kunde anses ha ägt rum från motordrivet fordon. Två ledamöter i hovrätten ville emellertid fälla S. till ansvar. Högsta domstolen meddelade dom den 8 december 1965. Resultatet blev att S. fälldes. Som skäl för sin ståndpunkt anförde högsta domstolen bl. a. att S. måste anses ha bedrivit jakt åtminstone från det han började följa vargspåren i avsikt att upphinna och döda vargen och att han — ehuru han först i ett senare skede av jakten, då han förflyttade sig på skidor, kommit i håll för det sökta villebrådet — måste anses ha vid båda tillfällena på sådant sätt begagnat scootern till att eftersöka och förfölja vargen, att han därigenom överträtt förbudet mot jakt från motordrivet fordon.

Vad beträffar vissa rättsfall i övrigt samt uttalanden i den jakträttsliga litteraturen av betydelse för tolkningen av 8 § 1 mom. jaktstadgan må här hänvisas till en uppsats med rubriken »Motordrivet fordon vid jakt» av hovrättsrådet Sven Nordell i tidskriften Svensk jakt nr 11/1965.

Utskottet

I 8 § 1 mom. jaktstadgan stadgas förbud mot jakt från motordrivet fordon. Därjämte föreskrivs att sådant fordon ej heller eljest vid jakt får användas så att genom detsamma villebrådets uppmärksamhet avleds från den jagande.

I ett nyligen av högsta domstolen avgjort rättsfall har jakt från motordrivet fordon ansetts föreligga då en same följt vargspår med snöscooter i avsikt att upphinna och döda vargen, oaktat han i jaktens slutskede lämnat scootern och förflyttat sig på skidor en avsevärd sträcka.

I motionerna anförs att snöscootern snart torde få allmän användning inom renskötseln vintertid. Renvallningen kombineras ofta med jakt. Skjutvapen måste då ingå i utrustningen, vilket även i vissa fall anses vara motiverat för att värna renarna mot angrepp av rovdjur. Det nämnda rättsfallet kunde emellertid medföra, att en renskötare riskerar åtal för olaga jakt så snart han medför skjutvapen på snöscooter. Motionärerna anhåller, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om översyn och förslag till sådan ändring i jaktstadgan att renskötande same med normal utrustning skall legalt kunna använda snöscooter i sitt arbete.

Genom det nämnda rättsfallet har högsta domstolen fastslagit, att spårning av villebråd med hjälp av snöscooter i avsikt att döda eller fånga villebrådet faller under stadgandet i 8 § 1 mom. jaktstadgan. Man torde få anse, att redan eftersökandet av villebråd med snöscooter i sådan avsikt

innebär förseelse mot stadgandet. Något förbud mot att medföra skjutvapen på motordrivet fordon föreligger däremot ej, om blott syftet med färden är ett annat än att fånga eller döda villebråd. Hinder möter sålunda ej att en renskötare medför skjutvapen på sin snöscooter medan han sköter renbevakningen eller utför andra dylika göromål. Högsta domstolens avgörande innebär inte någon ändring i vad som tidigare gällt härvidlag. Stundom kan det självfallet föreligga svårigheter att, t. ex. vid en polis-kontroll, avgöra huruvida syftet med färden varit det ena eller det andra eller till äventyrs kombinerat. För den lojale renskötaren torde emellertid några egentliga risker för att ogrundade misstankar om olaga jakt skall uppstå inte föreligga. Det bör även i detta sammanhang nämnas att det, för att ansvar skall kunna ådömas, åligger åklagaren att styrka att vederbörande haft jaktuppsåt. Någon riksdagens åtgärd i anledning av motionerna kan med hänsyn till vad nu sagts ej anses vara påkallad.

Utskottet får sålunda hemställa,

att förevarande motioner, I: 66 och II: 103, icke måtte för-
leda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 februari 1966.

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Göran Karlsson,* Svante Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Erik Jansson, Åkesson och Herbert Larsson;

från andra kammaren: herrar Johansson i Torp,* Nyberg, Grebäck, Johansson i Öckerö,* fru Ekroth, herrar Hammarberg och Krönmark.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.